

עפ"א (ירושלים) 18225-09-24 - מדינת ישראל נ' יצחק חי פרץ

עפ"א (ירושלים) 18225-09-24 - מדינת ישראל נ' יצחק חי פרץ מחוזי ירושלים

עפ"א (ירושלים) 18225-09-24

מדינת ישראל

נגד

יצחק חי פרץ

ע"י ב"כ עו"ד יצחק בם.

בית המשפט המחוזי בירושלים

[08.12.2024]

כבוד השופטים אלי אברבנאל, חיה זנדברג ופנינה נויבירט

פסק דין

השופט אלי אברבנאל

1. לפנינו ערעור המדינה על החלטת בית משפט השלום בירושלים (כבוד השופט ארנון איתן) בת"פ 4322-02-21. בגדרה של ההחלטה הורה בית המשפט קמא על מחיקת האישום הראשון בכתב האישום בשל קבלת טענה מקדמית, ולפיה עובדות האישום "אינן מהוות עבירה".
2. כתב האישום הוגש לבית משפט קמא ביום 2.2.2021, ובחלקו הכללי נטען כי "ביום 21.12.2020 במהלך פעילות משטרתית נהרג אהוביה סנדק ז"ל שהיה ברכב שאחריו נסעו שוטרים. בעקבות האמור החלה תסיסה ופעילות נגד כוחות משטרה בבת-עין. ביום 22.12.2020 בהמשך להלוויית הנפטר שהתקיימה בבית הלוויות בישוב בת-עין ולאחר פיזור חלק מהכוחות, קבוצה של רעולי פנים יידתה אבנים באופן מאסיבי בצורה שסיכנה את השוטרים ששהו במקום. ביום 13.1.2021 נכנסו שתי ניידות סיור במטרה לטפל בסכסוך שכנים בישוב בת-עין. ביציאת השוטרים מהישוב, הציר עליו נסעו השוטרים נחסם באבנים גדולות. לאחר שהשוטרים פינו את הציר וחזרו לרכבים, בהמשך נסיעתם וכ-100 מטר מבית הכנסת המרכזי, יצאו ארבעה רעולי פנים ממארב במקום וידו על הניידות והשוטרים אבנים באופן מאסיבי כאשר בנסיבות האירוע נגרמו נזקים לניידות".

בגדרו של האישום הראשון, מושא ההחלטה שלפנינו, נטען כי "עובר ליום 21.12.2020 וקודם ליום 20.1.2021 במועד שאינו ידוע במדויק למאשימה, הדביק הנאשם כרזה על לוח מתכת (להלן: השלט) שהוצב על ציר המוביל לכניסה ליישוב בת-עין. על גבי השלט נכתב התוכן המאיים שלהלן: 'כביש זה מוביל ליישוב בת-עין אין כניסה למשטרת ישראל! אתם פוגעים בביטחון תושבי היישוב, רצחתם לנו ילד... בכניסתכם אתם מסתכנים! ראו הוזהרתם!' בכוונה ששלט זה יובא לידיעת שוטרי משטרת ישראל האמורים להיכנס לבת-עין במסגרת תפקידם ובמטרה לסכל זאת. ביום 20.1.2021... הבחינו השוטרים דוד אסרף ותומר וקנין בשלט שבמקום, קראו את תכנו והסירו אותו" (סימני הקריאה וההדגשה מופיעים בגוף השלט).

בגדרו של האישום השני הואשם הנאשם בעבירה של הפרעה לשוטר במילוי תפקידו. בעובדות אישום זה נטען כי ביום 21.1.2021 בשטח הררי הסמוך ליישוב בת-עין, התבקש הנאשם על ידי איש משטרה להזדהות בפניו "או אז החל הנאשם בהליכה לכיוון כללי בת-עין", ומשקרא לו השוטר פעמיים לעצור, התעלם מקריאתו, המשיך בהליכה ו"החל בבריחה מפני השוטר כשהוא רץ בוואדי לכיוון בת-עין עד שנעלם". יצוין כי לאחר ההחלטה על מחיקת האישום הראשון, על פי הסכמת הצדדים הודיעה המערערת על חזרתה מאישום זה, על מנת שיתברר במסגרת "הסדר מותנה", זאת משהנאשם "לקח אחריות" על העבירה שבאישום זה. בהזדמנות זו הודיעה המערערת, כי אין בהסכמתה האמורה כדי לבטא ויתור על טענותיה בנוגע לאישום הראשון והבהירה כי בדעתה להגיש ערעור על החלטת מחיקתו. ההחלטה

3. בהחלטה מושא הערעור קבע בית משפט קמא כי "כל הגבלה חוקית על חופש הביטוי יש לפרשה בצמצום". נקבע כי תוכן השלט האמור "עמום" ונראה כי "לא ברור באיזו סכנה מדובר, כלפי מי בדיוק הוא מופנה, ומי בדיוק המאיים, ולפיכך נראה שיש לקבל את הטענה כי אין המדובר באיום המבסס את עבירת האיומים". עוד נקבע כי משהאמירה מופנית כלפי גוף כמשטרת ישראל "נדרש כי תוכנו של האיום, ודאי על רקע פרסומם של הדברים בהקשר למחאה הציבורית, יהיה קונקרטי וממשי יותר".

בית המשפט הוסיף וקבע כי "גם אם יוכח שהצבת השלט נועדה להציב גבול לפעולות המשטרה, הרי שהצבת גבול לפעולות המשטרה אינה איום ל"פגיעה שלא כדן בגופו, בחירותו, בנכסיו, בשמו הטוב או בפרנסתו, שלו או של אדם אחר בכוונה להפחיד את האדם או להקניטו". וכן נקבע כי "מוטב והשלט נשוא הליך זה כלל לא היה מוצב, ואף יש להוקיע תופעה זו ולגנותה בפה מלא, ודאי כאשר היא נעשית כלפי גורמי אכיפת החוק הפועלים בכל מקום על פי דין. אך מכאן ועד הסקה לוגית, כי פרסום כזה מהווה איום לפגיעה שלא כדן בשוטרי משטרת ישראל רחוקה הדרך, ודאי בהתחשב במסגרת הפרשנית המצומצמת בה אנו נמצאים בהליך זה".

עוד נקבע כי הדרך שבה הועבר המסר - הצבת שלט - מאפיינת פרסומים פוליטיים, בשונה מאיום המוטח בדרך כלל בשיח המתקיים פנים אל פנים עם המאויים או בשיחת טלפון עמו. בית המשפט קמא קיבל את טענת ההגנה, ולפיה תוכן הדברים בשלט אינו עולה כדי "פגיעה שלא כדן" כנדרש בהוראת החוק, שכן "השלט מתריע מפני סכנה שאינה מפורטת בו, והסכנה ממנה מזהיר השלט, אינה בהכרח צריכה להיות לצורך פגיעה באנשי המשטרה, ניתן לפרש את לשון האזהרה שבשלט שמי שנכנס ליישוב מסתכן בכך שתושבי המקום ימחו נגדו, או שייחשף לכעסם, תסכולם וסלידת התושבים מהמשטרה, לדברי תוכחה או להבעת זעם, בוז וחוסר שיתוף פעולה".

כמו כן נקבע כי לנאשם לא מיוחסת מעורבות באירועי האלימות הנזכרים בחלק הכללי של כתב האישום, ומשכך ובשים לב לחלוק הזמן בינם לבין המועד שבו הבחינו אנשי המשטרה לראשונה בשלט, "אם נביט על עובדות כתב האישום במנותק מהחלק הכללי, הפרשנות לפרסום בשלט אותה מציעה ההגנה בהחלט אפשרית".

באשר ליסוד הנפשי הנדרש לשם הוכחת עבירת האיומים, נקבע כי הכוונה המיוחדת הנדרשת לשם הוכחת עבירה זו, אינה מתקיימת בעניין הפרסום שלפנינו, משנוסחו "עמום מאוד, ניתן לפירושים שונים וסבירים, אינו בהכרח בעל תוכן מאיים, לא ברור בדיוק מיהו המאיים והוא אף אינו מאיים בפגיעה שלא כדין. זאת הן בשל תוכנו, והן על רקע המחאה הפוליטית בו נכתב. משכך, אף אם יוכחו עובדות כתב האישום, אין אפשרות לקבוע מעל לכל ספק סביר, כי הנאשם תלה את השלט 'בכוונה לפגוע או להקניט', וגם מטעם זה, יש להורות על ביטול האישום הראשון".

טיעוני הצדדים

4. המערערת טוענת כי בהעניקו "משקל מכריע למחאה הפוליטית... יצר בית המשפט קמא הנכבד הפרדה מלאכותית ושגויה בין מעשי האלימות והפרות הסדר במקום בעקבות מותו של אהוביה סנדק ז"ל, לבין 'המחאה הפוליטית' שבאה לידי ביטוי בשלט המאיים". לטענתה אין להתעלם מהאירועים הנזכרים בחלק הכללי של כתב האישום, שלהם רלוונטיות לענייננו.

המערערת מוסיפה וטוענת כי שגה בית המשפט קמא בקביעתו כי תוכן הביטוי שבשלט הוא "עמום ויכול להתפרש כאזהרה, מחאה, או הבעת דעה. המערערת אף תמהה הכיצד קריאת שלוש השורות האחרונות... יכולה להוביל למסקנה כי מדובר בביטוי עמום. המערערת סבורה, כי בחירת המילים ורצף המשפטים, בצירוף סימני הקריאה, מצביעים כי לפנינו איום ברור ושאינו משתמע לשתי פנים, בפגיעה אלימה בגופם של השוטרים". לטענתה הצבת השלט בדרך הכניסה ליישוב והנסיבות המפורטות בחלק הכללי של כתב האישום מביאים "למסקנה ברורה, על פי אמת מידה אובייקטיבית, כי האיום הוא איום באלימות, וודאי במעשה פוגעני שלא כדין, ולא שום דבר אחר". המערערת טוענת עוד כי "החלטת בית המשפט קמא הנכבד מעניקה למעשה, הגנה מוחלטת לביטוי מאיים ככל שניתן לקשור אותו ל'מחאה פוליטית'... מדובר בביטוי מאיים אשר הופנה כלפי שוטרי משטרת ישראל" ומכוון לכל שוטר הנמצא בדרכו אל היישוב במיוחד בעיתוי שבו הוצב.

המערערת מוסיפה וטוענת כי טרם נשמעה גרסת הנאשם, ו"בשלב המקדמי אין לנו אלא להתבסס על עובדות כתב האישום ואלה מלמדות באופן ברור, לעמדת המערערת, כי הכוונה הברורה שעמדה בבסיס תליית השלט הייתה להפחיד ולהתריע את השוטרים מלהיכנס ליישוב ולמלא את תפקידם". המערערת טוענת עוד כי ככל שהשלט היה מוצג לפני בית המשפט בשלב הבאת הראיות, היה בידו להתרשם ממראהו הדומה לשלטי האזהרה הניצבים בכניסות לשטח A שצבעם גם הוא אדום ונוסחם דומה לשלט שבענייננו.

5. ב"כ המשיב סומך את ידיו על ההחלטה וטוען כי אין מקום לביטולה. לטענתו עניינו של הערעור "ברגישות המיוחדת של המשטרה למחאה ציבורית נגדה" וברצונה של המשטרה להמשיך בניהול ההליך הפלילי "אף שעל פני הדברים השלט שפרסומו מיוחס למשיב נושא מחאה פוליטית לגיטימית נגד המשטרה", המוגנת בהגנה מוגברת על ידי חופש הביטוי ואינו חד-משמעי כנדרש לשם הרשעה בעבירה זו. לדבריו "המחאה עולה מקישור מפורש לאירוע בעל חשיבות ציבורית, מכך שהפנייה היא למשטרה כגוף ולא לשוטרים ספציפיים ומהיעדר מסר בדבר פגיעה ממשית וקונקרטית". ב"כ המשיב מוסיף וטוען כי פרשנות השלט האמור "אינה עניין סובייקטיבי, אלא עניין אובייקטיבי ואולי אף נורמטיבי. כלומר, השאלה אינה כיצד אדם מסוים יבין את תוכן הביטוי, אלא כיצד יבינו האדם מן היישוב בנעלי הנמען, ואולי אף כיצד ראוי שיבינו". וכן טוען ב"כ המשיב כי "הזכות לחופש הביטוי מקרינה הן על פרשנות יסודות העבירה והן על פרשנות הביטוי נושא הבחינה".

ב"כ המשיב מפנה עוד לחוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965, שאף שלדבריו הערך המוגן בו הוא כבודו ושמו הטוב של האדם, הפחות ממשקלו של הערך המוגן שבבסיס עבירת האיומים, ההגנה שהוענקה בגדרו להתבטאויות חריפות רחבה מזו שמציעה המערערת להעניק להתבטאות שלפנינו.

לטענת ב"כ המשיב עניינו של השלט בהטחת ביקורת חריפה במשטרה בגין גרימת המוות האמורה. לדבריו "ללא ספק, מותו של אזרח צעיר שנגרם על ידי השוטרים (בין בתום וכדין ובין שלא בתום לב וכדין) הוא עניין ציבורי משמעותי ונושא לגיטימי למחאה נגד המשטרה ורשויות השלטון... יש אפוא לראות את תוכנו של השלט באספקלריה של מחאה על מותו של הנער". עוד לטענתו, תוכן האיום עמום, שכן "אין כאן אמירה קונקרטית מה יקרה עם תיכנס המשטרה לבת-עין ואין פירוט לגבי מהות אותה הסכנה. התוכן סובל אפוא פרשנויות רבות, כולל פרשנות של מחאה לגיטימית, או אף עבירות של הפרעה לשוטר במילוי תפקידו מבלי שיתלווה להן נופח של אלימות בלתי חוקית כנגד הגוף או הרכוש". וכן נטען כי הפניית הפרסום "למשטרה ולא לשוטר ספציפי או שוטרים ספציפיים כלשהם תומכת בפרשנות כי מדובר במחאה פוליטית ולא באיום אסור". לדבריו עבירת האיום אינה חלה על מאוים שאינו "בשר ודם", ובענייננו "הפנייה לא לשוטרים אלא למשטרה כגוף".

ב"כ המשיב מוסיף וטוען כי שני האירועים הספציפיים שבחלק הכללי בכתב האישום אינם רלוונטיים לעניינו של המשיב, שהרי התרחשו כחודש לפני הצבת השלט האמור, וכלל לא ברור מהו הרקע לאירועים אלה "שמא היה זה למשל, הבעת חוסר שביעות רצון" מהמשטרה "בסכסוך השכנים בגללו הגיעה הניידת ליישוב". לדבריו אין להטיל ביישוב כולו את האשמה ליידי אבנים באירוע מסוים.

משכך, טוען ב"כ המשיב כי ככל שקיימת פרשנות לגיטימית לשלט המלמדת כי אין המדובר בדבר איום, על בית המשפט למחוק את האישום ולהימנע "מלבזבז זמן שיפוטי על בירור ההליך אשר קרוב לוודאי לא יביא להרשעה גם אם כל העובדות הנטענות בכתב האישום יוכחו".

דין והכרעה

6. סעיף 192 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 קובע:

"המאיים על אדם בכל דרך בפגיעה שלא כדין בגופו, בחירותו, בנכסיו, בשמו הטוב או בפרנסתו, שלו או של אדם אחר, בכוונה להפחיד את האדם או להקניטו, דינו - מאסר שלוש שנים".

במרכזה של ההחלטה מושא הערעור ניצבת קביעת בית המשפט קמא כי תוכן השלט האמור "עמום"; כי "לא ברור באיזו סכנה מדובר, למי בדיוק הוא מופנה, ומי בדיוק המאיים"; וכן כי "השלט מתריע מפני סכנה שאינה מפורטת בו, והסכנה ממנה מזהיר השלט, אינה בהכרח צריכה להיות לצורך פגיעה באנשי המשטרה, ניתן לפרש את לשון האזהרה שבשלט שמי שנכנס ליישוב מסתכן בכך שתושבי המקום ימחו נגדו, או שייחשף לכעסם, תסכולם וסלידת התושבים מהמשטרה, לדברי תוכחה או להבעת זעם, בוז וחוסר שיתוף פעולה".

דעתי בעניין זה שונה. ההכרזה בכביש המוביל ליישוב האמור כי "אין כניסה למשטרת ישראל" והפנייה לשוטרי משטרת ישראל בגוף שני "בכניסתכם אתם מסתכנים! ראו הוזהרתם!" עולות על פני הדברים כדי איום ברור וחד-משמעי לפגיעה אלימה בשוטרים ככל שייכנסו לתחום היישוב בעת הרלוונטית. זוהי לכאורה משמעותם האובייקטיבית של הדברים, כך לכאורה הם צפויים להיות מובנים לכל שוטר שיגיע למקום ולכך לכאורה התכוון בדבריו מציב השלט. אירוע מותו של אהוביה סנדק ז"ל ושני אירועי האלימות ביישוב, שבהם הותקפו אנשי משטרה על ידי רעולי פנים בסמוך לפני הצבת השלט, אינם בלתי רלוונטיים לאישום. את משקלם הראיתי, כמו גם את הדמיון לשלטי האזהרה בכניסה לשטחי A ויותר נסיבות העניין, על בית המשפט לקבוע במסגרת הכרעת הדין.

לכך יש להוסיף כי ביטוי מחאה מפורש כנגד משטרת ישראל הנכלל בנוסח השלט, ולפיו "אתם פוגעים בביטחון תושבי היישוב, רצחתם לנו ילד", אינו ממעט מתוכנם המאיים של יתר הדברים הנאמרים בו, ואין בו כשלעצמו כדי להעניק הגנה למפרסם השלט מפני אישום בעבירת איומים. מובן כי חופש הביטוי והמחאה הראויים להגנה מוגברת ומשכך מחייבים פרשנות מצמצמת של ביטויים חריפים, עשויים לסגת במקרה מתאים מפני ערכים אחרים ובהם מניעת הפחדתו של אחר וחשש להידרדרות לאלימות (רע"פ 2038/04 לם נ' מדינת ישראל (4.1.2006); ורע"פ 5906/22 אריאל נ' מדינת ישראל (5.12.2022)).

אשר על כן ובשים לב למבחנים שנקבעו בפסיקת בית המשפט העליון ליישום עבירת האיומים והזהירות שבה יש לנהוג בפרשנותם של ביטויים (ע"פ 3779/94 חמדני נ' מדינת ישראל (16.2.1998); וע"פ 103/88 ליכטמן נ' מדינת ישראל (6.9.1989)), אין לקבוע כי נוסח השלט כשלעצמו אינו מגלה עבירה. מדובר בהתבטאות שלא כדין, החורגת מגדרי אזהרה מותרת ועולה לכאורה כדי עבירת איומים.

7. טענה נוספת שהעלה המשיב, ושבה בחר בית המשפט קמא שלא להכריע (כאמור בסע' 69 להחלטה), עניינה בכך ש"השלט פנה לארגון 'משטרת ישראל' ולא לאדם ספציפי". לטענת ב"כ המשיב "הסעיף מדבר על איום על אדם, אובייקט העבירה צריך להיות נגד בשר ודם. כאשר ערך העבירה, כאשר מדברים על משטרה, אי אפשר לאיים על המשטרה, והפנייה היא בהכרח למשטרה".

דינה של טענה זו להידחות.

סעיף 4 לחוק הפרשנות, התשמ"א-1981 קובע כי "מקום שמדובר באדם - אף חבר בני אדם במשמע, בין שהוא תאגיד ובין שאינו תאגיד".

סעיף 1 לחוק הפרשנות קובע את תחולתו לגבי כל חיקוק, אם אין הוראה אחרת לעניין הנדון "ואם אין בעניין הנדון או בהקשרו דבר שאינו מתיישב עם חוק זה".

עיון בספרות משפטית (י' קדמי, על הדין בפלילים (חלק רביעי), תשס"ו-2006, עמ' 2123) ובפסיקה שלהלן שניתנה בערכאות דיוניות, חלקה בעניין איסור הטרדה מאיימת על פי חוק מניעת הטרדה מאיימת, התשס"ב-2001 - אף שהרציונל שבבסיסה שונה, מלמד על חוסר אחידות בהתייחסות לשאלה האמורה (ע"פ (מחוזי ב"ש) 28719-04-24 דיין נ' מדינת ישראל (19.6.2024) (להלן: עניין דיין); ת"פ 3833/01 (שלום רמ') מדינת ישראל נ' אלמגרי (31.12.2002); ת"פ (שלום ב"ש) 58120-09-11 מדינת ישראל נ' אבו כף (15.7.2015); ת"א (מחוזי ת"א) 55389-08-18 בלאלי ואח' נ' פדאל (20.11.2018); ה"ט (שלום ת"א) 73665-12-20 גלובל אקספרס בע"מ (17.1.2021); ה"ט (שלום ב"ש) 41163-12-16 עמידר בע"מ נ' גואל (1.1.2017)). לתמיכה בטיעוני מופנה ב"כ המשיב לעניין דיין, שבגדרו זוכה המערער שם מעבירת איומים כלפי בג"ץ, משיקולים שונים ובין היתר על בסיס הקביעה, ולפיה "איום כלפי גוף ציבורי איננו מהווה עבירה".

8. בענייננו ההתבטאות שבשלט מכוונת לא רק למשטרת ישראל כגוף, אלא במיוחד לשוטריה ובהם אנשי תחנת המשטרה שבתחומה נמצא היישוב, לרבות שני השוטרים הנזכרים בשמותיהם בכתב האישום, שעליהם על פי הכתוב בשלט נאסרת הכניסה ליישוב והם מזהרים לבל יפרו איסור זה: "בכניסתכם אתם מסתכנים! ראו הוזהרתם!". עבירת האיומים התגבשה בענייננו בעת שההתבטאות האמורה נקלטה בתודעתם של אנשי משטרה קונקרטיים, והם האנשים "בשר ודם" שאליהם כוונו הדברים מתוך כוונה לכאורה שיחושו פחד והקנטה בשל הנאמר בשלט. בכך שונה העניין מושא הערעור, מהתבטאויות שמטרתן למשל גרימת פגיעה כלכלית, תדמיתית או אחרת בארגון ואינן מכוונות לאנשיו. ברע"פ 1178/97 כהנא נ' מדינת ישראל (15.7.1997) נפסק לעניין הרכיב הנסיבתי "על אדם", כי "משמעותו של רכיב זה היא, כי דברי האיום הופנו כלפי אדם וכי אדם קלט את דברי האיום". כאמור בענייננו מדובר בכניסה ליישוב המתבצעת על ידי שוטרים "בשר ודם", וכלפיהם מופנה האיום.

למעלה מהנדרש יצוין כי ביטויים מאיימים מהסוג האמור המוטחים במשטרה, עלולים להכביד על פעילותם של אנשיה ובכך לפגוע בסדר הציבורי. כך הדבר גם בנוגע לאיומים המופנים כלפי התנהלותם של גופים ציבוריים או פרטיים מסוגים שונים, כדוגמת גופים המאגדים אנשי חינוך, רפואה ונותני שירותים סוציאליים, עובדי חברות פרטיות הנותנות שירות לציבור, חברי מפלגות, פעילים חברתיים מכל גווי הקשת וכיו"ב.

9. חוק איסור לשון הרע, שבו מבקש ב"כ המשיב למצוא תמיכה לטיעוניו, מחיל גם הוא את הוראותיו על התבטאויות המכוונות לפגיעה באדם "יחיד או תאגיד" ואף על "חבר בני אדם או על ציבור כלשהו שאינם תאגיד". סעיף 4 סיפא לחוק זה קובע אמנם כי "אין עילה לתובענה אזרחית או לקובלנה, ולא יוגש כתב אישום בשל עבירה לפי סעיף זה אלא על ידי היועץ המשפטי לממשלה או בהסכמתו". הוראת חוק זו כמו הנחיית היועץ המשפטי לממשלה 4.1107 העוסקת בעניין, מלמדות על חובת ריסון החלה על הרשויות בפתחה בחקירה ובהעמדה לדין בגין חוק זה והגבלתן בדרך של חובת קבלת הסכמתו של היועץ המשפטי לכך, זאת בשל חשיבותו הרבה של חופש הביטוי. בכך אין כדי לחסום את עצם תחולת הוראתו הפלילית של החוק על התבטאויות המכוונות למי שאינם אדם "בשר ודם". מטרת המגבלה היא לעמוד על קיום מדיניות מרוסנת וזהירה בעבירות אלה. מגבלה כאמור אינה נכללת בגדרה של עבירת האיומים. כך או אחרת, משההתבטאות מושא הערעור שלפנינו כוונה כאמור לאנשי משטרה "בשר ודם", אין באמור לעיל כדי לסייע למשיב.
10. על פי פסיקת בית המשפט העליון ביטול כתב אישום לפי סעיף 150 לחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב), התשמ"ב-1982 בגין קבלת טענה מקדמית, תיעשה "רק במקרה ברור ומובהק בו אין כל היתכנות להרשעתו של הנאשם" (ע"פ 2685/17 מדינת ישראל נ' שלמה ניסים (26.9.2017); ע"פ 5955/22 מדינת ישראל נ' אלוביץ (13.7.2023)).
- מהאמור לעיל עולה כי העניין שלפנינו אינו עומד במבחן האמור. משכך, בטרם נשמעו הראיות וסיכומי הטענות בתיק, אין לקבוע כי כתב האישום אינו מגלה עבירה.
11. אשר על כן, ככל שתתקבל עמדתו, יש לבטל את ההחלטה מושא הערעור, על מנת שהתיק יתנהל כסדרו ובסופו יפסוק בית המשפט קמא את הדין כמיטב חוכמתו.
- השופטת חיה זנדברג
- לצער, לא אוכל להסכים לעמדת חברי, כב' השופט אברבנאל. להלן טעמי.
1. עבירת האיומים קבועה בסעיף 192 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, וזו לשונה: "המאיים על אדם בכל דרך שהיא בפגיעה שלא כדין בגופו, בחירותו, בנכסיו, בשמו הטוב או בפרנסתו, שלו או של אדם אחר, בכוונה להפחיד את האדם או להקניטו, דינו - מאסר שלוש שנים" (ההדגשה הוספה).

2. לפי לשונה, כפשוטה, מדברת העבירה באיום על אדם מסוים, בן אנוש ספציפי, ולא על תאגיד או על חבר בני אדם בלתי מסוים או על הציבור בכללותו. זוהי גם העמדה המקובלת בספרות ובפסיקה. ראו דברי כב' השופט קדמי, לפיהם "האיום צריך להיות כלפי 'אדם' [נסיבה]; והגישה המקובלת היא: כי המדובר באדם בן אנוש בלבד, להבדיל מ'גוף משפטי'" (יעקב קדמי על הדין בפלילים 2123 (חלק רביעי, התשס"ו-2006)). כן ראו ק"פ (נת' 11/04 מועצה אזורית חוף השרון נ' כהן אברהם) 20.10.2004, כב' השופט לורן; ת"פ (שלום ב"ש) 58120-09-11 מדינת ישראל נ' אבו כף (15.7.2015, כב' השופט ד"ר ליבדרו).
3. לא הופנינו ולו אל פסק-דין אחד בו נקבע אחרת. פסק-הדין היחידי שציין חברי בו הוזכרה האפשרות שהאיום יופנה כלפי חבר בני אדם, הוא פסק-דין שניסבותיו - הלכה מעשה - אף הן תומכות במסקנה לפיה לא ניתן לאיים על ציבור או על חבר בני אדם בלתי מסוים. כוונתי לת"פ 3833/01 (רמ') מדינת ישראל נ' אלמגרי (31.12.2002, כב' השופט ימיני). דובר שם בנאשם, שנכח בישיבת מועצת העיר רמלה, ובמהלך הישיבה אמר לראש העיר ולחברי המועצה "אם ייהרס ברמלה בית ערבי אחד יהיה פה רצח", "תהיה פה אינתיפאדה". כעולה מעובדות המקרה, דובר באיומים שהופנו לבני-אדם ספציפיים, גם אם כחלק מתפקידם בעירייה.
4. אשר לפסיקה העוסקת בצווים למניעת הטרדה מאיימת, אליה הפנה חברי: לטעמי, פסיקה זו אינה רלוונטית לענייננו. אין דומה כלל ועיקר פסיקה שעניינה צווי מניעה המוצאים נגד אדם, ומונעים ממנו להגיע למקום מסוים, בו נמצאים מושאי ההטרדה המאיימת, צווים שתוקפם מוגבל, ככלל, לחצי שנה (ראו סעיף 6 לחוק מניעת הטרדה מאיימת, התשס"ב-2001), להליך פלילי הננקט נגד מי שאיים על אדם, הליך שעניינו עבירה פלילית שדינה שלוש שנות מאסר.
5. כך עולה במשמע גם מפסיקת בית המשפט העליון. ראו למשל דברי כב' השופט גולדברג בע"פ 103/88 ליכטמן נ' מדינת ישראל, פ"ד מג(3) 373 (1989):
- "מניעת ההפחדה וההקנטה לשמן היא שעומדת ביסוד האינטרס החברתי המוגן בעבירת האיומים שבסעיף 192. רוצה לומר, אינטרס החברה הוא להגן על שלווה נפשו של הפרט (person's peace of mind) מפני מעשי הפחדה והקנטה שלא כדין" (שם, בעמ' 378. ההדגשה הוספה).
6. הדגשת ההגנה על הפרט מתיישבת היטב עם המסקנה לפיה האיום צריך להיות מופנה לבן אנוש, שהוא הפרט. וראו גם דברי כב' הנשיא (כתוארו אז) ברק, לפיהם:
- "עבירת האיומים (סעיף 192 לחוק העונשין) קשה היא... דומה כי הטעם לכך נעוץ בערכים אשר עליהם באה העבירה להגן. ערכים אלה הם בעיקר השלווה הנפשית, הביטחון וחירות הפעולה של הפרט" (שם, בעמ' 384. ההדגשה הוספה).
7. זאת ועוד, פסיקת בית המשפט העליון קבעה כי תנאי להשתכללותה של עבירת האיומים הוא שמעשה האיום ייקלט על ידי האדם אליו הופנו האיומים. כדברי כב' הנשיא (כתוארה אז) ביניש בע"פ 2038/04 לם נ' מדינת ישראל, פ"ד ס(4) 96, 118 (2006):

"הדרישה כי האיום ייקלט בתודעתו של המאיום היא אינהרנטית לעבירת האיומים נוכח הערכים שעליהם נועדה העבירה להגן - שלווה נפשו, ביטחון וחירות פעולתו של המאיום...

...שבהיעדר קליטה של האיום על ידי המאיום עצמו, אין הרכיב הנסיבתי 'על אדם' מתקיים והיסוד העובדתי של העבירה אינו מושלם..."

8. ניסוחה של דרישה זו - קליטה ב"תודעתו של המאיום" - מעלה שספק אם היא נועדה לציבור בלתי מסוים; לא ברור כיצד ציבור בלתי מסוים יכול "לקלוט" בתודעתו איום, וספק אם בידי בית המשפט כלים להגיע למסקנה בדבר קליטה "בתודעתו של הציבור" מבלי לפגוע בעקרונות יסוד בדיני עונשין, המחייבים בהירות, שכן "אין עונשין אלא אם מזהירין".

9. כשלעצמי אוסיף שבעיניי אחד מרכיבי היסוד הנפשי המיוחד הקבוע בעבירת האיומים - "בכוונה להקיט" - הוא רכיב שמבחינת מהותו מכון לבן אנוש, שכן לא ברור מהי הקנטה של ציבור. אולם, בעניין זה לא ראיתי להרחיב נוכח ביקורת שנמתחה על רכיב זה. ראו ביקורתו של פרופ' בין ז"ל: "A Guide to Offences of Threats, Dan Bein and Blackmail" or "How to See the Forest for the Trees" 17 Is.L.Rev. 62 (1982)

10. טעמיה המהותיים של הפרשנות המצמצמת דלעיל של הביטוי "אדם" יסודם בפגיעה בחופש הביטוי, שעלולה להיגרם כתוצאה מהעמדה לדין פלילי בגין איום כלפי ציבור. כדברי כב' הנשיא ברק:

"האם בגדריו של חופש הביטוי כזכות-בת של כבוד האדם נכלל גם ביטוי שהוא עבירה פלילית?

התשובה היא בחיוב. לא הפליליות של הביטוי היא הקובעת את חוקתיותו של הביטוי אלא חוקתיותו של הביטוי היא הקובעת את חוקתיות האיסור הפלילי. חוקים המעניקים אופי פלילי להתבטאות כל שהיא - כגון איומים, לשון הרע, העלבת עובד ציבור, הסתה לגזענות, המרדה, שידול לזנות ופרסומי תועבה - פוגעים בחופש הביטוי. חוקתיותם תיקבע על פי דרישותיה של פסקת ההגבלה. מכאן הגישה כי 'חופש הביטוי אינו רק החופש לבטא או לשמוע דברים המקובלים על הכל. חופש הביטוי הוא גם החופש לבטא דעות מסוכנות, מרגיזות וסוטות, אשר הציבור סולד מהן ושונא אותן' (אהרן ברק חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו וחוק-יסוד: חופש העיסוק - כרך ב - הזכות לכבוד האדם 987 (מסדרת פירוש לחוקי היסוד, יצחק זמיר עורך, 2023). ההדגשה הוספה).

11. לביקורת על גדריה של עבירת האיומים, ראו גם ד"ר אסף הרדוף "עבירה מאיימת - מבט ביקורתי בעבירת האיומים" משפטים על אתר יג 33 (התש"פ).

12. בהתאם למדיניות המצמצמת המתוארת, נזהר המחוקק באופן עקבי מלקבוע עבירות פליליות הפוגעות בחופש הביטוי מקום בו עסקינן בביטוי הכולל פנייה אל ציבור רחב. זאת, מן הטעם שביטוי הכולל פנייה לציבור רחב מבטא פעמים רבות תפיסות עולם ואידיאולוגיות, היינו מדובר בחלק מ"הגרעין הקשה" המובהק של חופש הביטוי. כאשר ראה המחוקק בכל זאת לקבוע, הוא עשה כן בנסיבות חמורות, ולצדן קבע מנגנוני פיקוח קפדניים. לדוגמא: עבירת ההסתה לגזענות ועבירת ההסתה לאלימות מחייבות אישור בכתב של היועץ המשפטי לממשלה להעמדה לדין (ראו סעיף 144 לחוק העונשין); העבירה של פרסום לשון הרע על ציבור מחייבת אישור היועץ המשפטי לממשלה להעמדה לדין (ראו סעיף 4 לחוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965); עבירת ההמרדה מחייבת אף היא אישור היועץ המשפטי לממשלה בכתב לצורך העמדה לדין (סעיף 135 לחוק העונשין); העבירה של העלבת עובד ציבור דורשת במקרים מתאימים, בהם החשש לפגיעה בחופש הביטוי כבד משקל, אישור של דרג בכיר לצורך העמדה לדין (ראו הנחיית היועץ המשפטי לממשלה מס' 4.1103 בעניין "הגשת כתבי אישום בעבירות של העלבת עובד ציבור וזילות בית-המשפט" שקובעת כי הגשת כתב אישום בגין העלבת נבחר ציבור או עובד בכיר בשירות הציבורי טעונה אישור המשנה לפרקליט המדינה, ובמידת הצורך אישור של פרקליט המדינה והיועץ המשפטי לממשלה).
13. למותר לציין שבמקרה הנוכחי לא נמסר כי ננקטו איזה מנגנוני הפיקוח האמורים, כאשר משטרת ישראל (יחידת התביעות) הגישה כתב אישום בגין איומים כלפי המשטרה.
14. אשר לסעיף 4 לחוק הפרשנות, התשמ"א-1981 (ועוד קודם לכן: סעיף 1 לפקודת הפרשנות [נוסח חדש]): לא סברתי שיש בסעיף זה כדי לשנות מהמסקנה דלעיל. סעיף 4 קובע כי "מקום שמדובר באדם - אף חבר-בני-אדם במשמע, בין שהוא תאגיד ובין שאינו תאגיד". סעיף זה כפוף להוראת סעיף 1 לחוק הפרשנות, לפיה ההגדרות הפרשניות הקבועות בחוק תחולנה "אם אין בענין הנדון או בהקשרו דבר שאינו מתיישב עם חוק זה". לעמדת, יש בהקשרה של עבירת האיומים כדי ללמד שלא ניתן לאיים על "ציבור בלתי מסוים" בבחינת שוטרי "משטרת ישראל". כמתואר לעיל, כך עולה מהפסיקה ומהספרות, ומטעמי המדיניות שבבסיסם.
15. ומזווית נוספת, ועל דרך ההיקש המתבקש: בע"א 8345/08 בן נתן נ' בכרי, פ"ד סה(1) 567 (2011) דן בית המשפט העליון בפרשנות חוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965, פרשנות שיש לה רלוונטיות לענייננו. בחוק איסור לשון הרע קיימת הוראה מפורשת (סעיף 4 לחוק) לפיה לשון הרע על "ציבור" אינה נכנסת בגדרי העוולה של איסור לשון הרע, והעמדה לדין בגינה טעונה אישור היועץ המשפטי לממשלה. זו לשון סעיף 4: "לשון הרע על חבר בני אדם או על ציבור כלשהו שאינם תאגיד, דינה כדין לשון הרע על תאגיד, אלא שאין בה עילה לתובענה אזרחית או לקובלנה, ולא יוגש כתב אישום בשל עבירה לפי סעיף זה אלא על ידי היועץ המשפטי לממשלה או בהסכמתו".

16. בית המשפט העליון מפי כב' השופט (כתוארו אז) עמית עמד שם על טעמי המדיניות שבבסיס הזהירות הנדרשת בעניין לשון הרע על ציבור. כדבריו, הדבר מעלה "חשש לריבוי תביעות שיגרמו לאפקט מצנן בשוק הדעות החופשי, ולפגיעה בחופש הביטוי", כאשר "ההנחה היא כי בביטוי ציבורי שקרי הנזק 'מדולל' ומתפזר בין כל חברי הקבוצה, כך שעוצמתו של הביטוי השקרי או המעליב נחלשת בשל גודל הקבוצה" (בפסקה 8 לפסק-הדין. ההדגשה במקור). עוד הוסיף כב' השופט עמית ונתן סימנים המסייעים להבחנה בין לשון הרע על יחידים המהווים חלק מקבוצה (שתביעתם האזרחית אפשרית) לבין לשון הרע על ציבור (שאינו יכול לתבוע אזרחית), כשהוא מדגיש בעיקר את גודלה של הקבוצה:

"...יש להבחין בין קבוצה שאינה ניתנת לזיהוי לבין קבוצה אשר נוכח גודלה או מאפייניה הייחודיים, ניתן לזהות את יחידה. יש להבחין בין 'יחידים רבים' בקבוצה מסוימת ומוגדרת... לבין ציבור או קבוצה לא מוגדרת, בהם היחידים מאבדים את זהותם ואת מעמדם המשפטי כנשואי לשון הרע... ככל שהקבוצה קטנה ומוגדרת יותר, כך היא מסוימת יותר... גודל הקבוצה אינו מבחן קונקלוסיבי ולא כל קבוצה גדולה היא בהכרח בלתי מסוימת. עם זאת, גודל הקבוצה הוא מבחן מרכזי..." (פסקה 12 לפסק-הדין).

17. בעניין בן-נתן הנ"ל קבע בית המשפט העליון כי הקבוצה הכוללת את חיילי צה"ל שנלחמו בג'נין היא בבחינת "ציבור", שאינו יכול לתבוע בגין העוולה של איסור לשון הרע. אם נישם מבחן זה לענייננו בשינויים המחויבים, המסקנה המתחייבת היא ש"משטרת ישראל", שאל שוטריה הופנה השלט היא "ציבור", שלא מקיים את הרכיב "אדם" בעבירת האיומים.

18. סימן נוסף שיכול - לפי דעות מסוימות - לסייע להבחנה בין "קבוצה" ל"ציבור", עורר בעניין בן-נתן מחלוקת. כב' השופט דנציגר סבר, במיעוט, כי הנטייה לומר שמדובר בציבור תגדל "ככל שהדברים שנאמרו הם כוללניים, מוגזמים או פשטניים יותר" (פסקה 58 לפסק-הדין). לעומתו, כב' השופט (כתוארו אז) עמית - עמו הסכימה כב' השופטת (כתוארה אז) נאור ז"ל - קבע כי כוללנותם ופשטנותם של הדברים אינם עניין לשאלה האם מדובר ב"ציבור" אלא לשאלה האם מדובר ב"לשון הרע" (פסקה 11 לפסק-הדין). אם נישם סימן זה לענייננו בשינויים המחויבים, נגיע שוב למסקנה שלא התקיימו בענייננו רכיבי עבירת האיומים. זאת, בין אם נלך לגישת הרוב, ונאמר שנוכח כוללניותם ופשטנותם של הדברים שנכתבו בשלט אזי אין מדובר ב"איומים", ובין אם נלך לדעת המיעוט ונאמר שהכוללניות מובילה למסקנה שאין מדובר ב"אדם" אלא ב"ציבור", שאינו בבחינת "אדם". כמפורט בפסק-דינו של חברי, בעניינו נכתב בשלט על דרך ההכללה והפשטנות: "אין כניסה למשטרת ישראל! אתם פוגעים בביטחון תושבי היישוב, רצחתם לנו ילד... בכניסתכם אתם מסתכנים! ראו הוזהרתם!".

19. לכך יש להוסיף, כפי שעמד על כך בית משפט קמא, שהדברים בשלט נכתבו בסערת רגשות, בעידנא דריתחא ו"לא בְּדַעַת יְדִבֵּר, וְדִבְרֵיו לֹא בְּהִשְׁכָּל... שְׁאִין אָדָם נִתְפָּס בְּשַׁעַת צָעָרוֹ" (בבלי, בבא בתרא, טז, ב). ממילא נדמה שדברים הנאמרים בסערת רגשות הם כאלו שחופש הביטוי מכיל באופן טיפוסי, והם לא תמיד ייתפסו כאיום על ידי שומעם.

20. בדרך אחרונה זו, של הגדרה מצמצמת לאיום כוללני, הלך בית המשפט המחוזי בבאר שבע בעניין דין (ע"פ (מחוזי ב"ש) 28719-04-24 (19.6.2024)), שם נדונו אמירות קשות ביותר של המערער כלפי בית-המשפט-הגבוה-לצדק, לרבות כב' הנשיאה. בית המשפט המחוזי זיכה את המערער מעבירת האיומים, וקבע שהדברים יכולים להתפרש כביקורת שהיא חלק מחופש הביטוי ולא כאיום כמשמעו בחוק העונשין (עמדת כב' השופט ביתן) ומתעורר ספק סביר באשר להתקיימות היסוד הנפשי הנדרש בעבירה (עמדת כב' השופטים פרסקי וליבדרו).

21. זו הייתה גם דרך הילוכו של בית משפט קמא, ולא סברתי שקמה עילה להתערב בה.
22. לסיום ייאמר המובן מאליו: האמירות שנכללו בשלט (יהיה מי שכתבן אשר יהיה - ב"כ המשיב מסר שיש לו טענות בעניין זה) הן אמירות קשות, ואין באמור לעיל משום מתן לגיטימציה כלשהי לאמירות הללו. שוטרת ושוטרי משטרת ישראל מגנים על הציבור, והגעתם לכל מקום ומקום כדי לסייע למי שנזקקים לעזרה, היא חיונית: "הַיּוֹ מִתְפַּלֵּל בְּשִׁלּוּמָה שֶׁל מַלְכוּת, שְׁאֵלְמָלָא מוֹכָא, אִישׁ אֶת רַעְהוּ חַיִּים בְּלֻעוּ..."; "מֵה דְגִים שְׂבִיִּים כָּל הַגָּדוֹל מִחֲבֵרוֹ בּוֹלֵעַ אֶת חֲבֵרוֹ, אִף בְּנֵי אָדָם אֲלֻמָּלָא מוֹכָא שֶׁל מַלְכוּת כָּל הַגָּדוֹל מִחֲבֵרוֹ בּוֹלֵעַ אֶת חֲבֵרוֹ" (מסכת אבות, ג, ב; פירוש ברטנורא, שם).
- אשר על כן, לו דעתי תישמע, דין הערעור להידחות.
- השופט פנינה נויבירט
23. אני מצטרפת לעמדתה המנומקת והמלומדת של חברתי, כב' השופטת זנדברג, ולמסקנתה כי דין הערעור להידחות. אוסיף בקצרה:
24. מטבע הדברים, ההכרה בביטוי כ"איום", בהתאם להוראת סעיף 192 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 מצמצמת את חופש הביטוי של הפרט.
- באיזון שבין התכלית הפלילית שבבסיס סעיף 192 לחוק לבין השמירה על זכות היסוד לחופש הביטוי, מתבקשת, אם כן, גישה המצמצמת את תחום התפרשותה של עבירת האיומים. כזו המבטיחה כי הפגיעה בחופש הביטוי תהא מידתית ומינימלית (רע"פ 8736/15 צוברי נ' מדינת ישראל, פסקה 52 (17.1.2018) (עניין צוברי); רע"פ 5991/13 סגל נ' מדינת ישראל, פסקה 23 (2.11.2017); ע"פ 2831/95 אלבה נ' מדינת ישראל, פ"ד נ(5) 221, 289 (1996)).
- משנה זהירות יש לנקוט בפרשנותם של סעיפי עבירה המגבילים את חופש הביטוי, והמנוסחים בלשון רחבה, כסעיף 192 לחוק העונשין, על מנת למנוע פגיעה בלתי מוצדקת בחופש הביטוי, ומנגד להגן על הערכים שביסוד עבירות אלה (דנ"פ 7383/08 אונגרפלד נ' מדינת ישראל, סה(1) 23, 70 (2011)).
- הפסיקה הדגישה את חשיבות הנקיטה בגישה מצמצמת זו גם במקרים של התבטאויות קיצוניות ומכעיסות. חופש הביטוי עשוי לשמש "כאפיק להבעת תרעומת ולפורקן של רגשות שליליים", בבחינת 'שחרור קיטור', אשר לו יימנע, עלול להצטבר ולהתפרץ בדרכים לא רצויות (עניין צוברי, פסקה 52; בג"ץ 316/03 בכרי נ' המועצה לביקורת סרטים, נח(1) 249, 262 (2003)). על כן גם התבטאויות מורכבות וקשות עשויות להיות ראויות להגנה, בפרט ככל שהדברים נוגעים למישור היחסים של הפרט מול השלטון.
25. מבלי להקל ראש בחומרת האמירות הבוטות והמתריסות כלפי משטרת ישראל ושוטריה, יישומה של הגישה המצמצמת מוביל למסקנה כי לא קמה עילה להתערב בהחלטת בית משפט קמא.
- ברקע הצבת השלט סערת הרוחות והמחאה הציבורית בעקבות אירוע מותו של אהוביה סנדק ז"ל, בן היישוב שבפתחו הוצב השלט. הכיתוב על גבי השלט: "אתם פוגעים בביטחון תושבי היישוב, רצחתם לנו ילד... בכניסתכם אתם מסתכנים! ראו הוזהרתם!" - הוא על פי טיבו "התרעה" - אזהרה מפני סכנה. אמנם לא ניתן לשלול האפשרות כי לכותב הדברים שליטה או השפעה מסוימת על אפשרות התממשות הסכנה עליה הוא מתריע, כך שניתן לראותו כמאיים, ולא רק כמזהיר. אך מבחינת מהות האיום - מדובר באיום כללי מפני "סכנה" - דברים בעלמא ללא פירוט. ספק אם כיתוב זה עולה כדי איום משמעותי, אשר אובייקטיבית יש בו כדי להטיל אימה בליבם של שוטרי ישראל. זאת גם אם מתחשבים באירועי האלימות ביישוב בת עין שקדמו להצבת השלט - אירועים שלא יוחסה למשיב מעורבות בהם. בכך יש כדי להשליך אף על מידת הפגיעה הפחותה בערכים המוגנים על ידי עבירה זו (אודות המבחן האובייקטיבי להכרה בביטוי כאיום ראו ע"פ 6368/09 זקן נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (12.7.2010) (עניין זקן); ע"פ 7474/02 כהן נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (23.10.2003); ע"פ 3779/94 חמדני נ' מדינת ישראל (16.2.1998)).
- אודות ההבחנה בין אזהרה לאיום ראו עניין זקן, פסקה 7; ע"פ 103/88 ליכטמן נ' מדינת ישראל, מג(3) 373, (1989), בעמ' 379 לפסק דינו של השופט גולדברג ובעמ' 386 לפסק דינו של השופט ברק.
- טיב הכיתוב על גבי השלט וכן האיזון בינו לבין נסיבותיו של המקרה, שאינן שנויות במחלוקת, ומידת הפגיעה בערכים המוגנים על ידי עבירת האיומים - כל אלה מבססים את מסקנת בית משפט קמא.
- התוצאה
- לפיכך הוחלט בדעת רוב לדחות את הערעור כאמור בפסק דינה של השופטת חיה זנדברג אליו הצטרפה השופטת פנינה נויבירט, כנגד דעתו החולקת של השופט אלי אברבנאל.
- המזכירות תמציא את פסק הדין לב"כ הצדדים.
- ניתן היום, ז' כסלו תשפ"ה, 08 דצמבר 2024, בהעדר הצדדים.